

Prof. JUDr. Vladimír Týč, CSc.

České, mezinárodní a evropské právo

Masarykova univerzita Brno 2020

Právo jako společenský jev:

PRÁVO

- 1. vnitrostátní,**
- 2. mezinárodní a**
- 3. evropské (EU)**

Právo jako společenský jev

- právo = regulativní normativní systém
- zajišťuje fungování **společnosti lidí** (státu)
- definice: **soubor pravidel chování stanovených a vynutitelných státem**
- jiné normativní systémy
- „**společnost**“ států: mezinárodní rozměr práva (**mezinárodní společenství**)
- **Evropská unie**: ani stát, ani mezinárodní společenství

Právo jako společenský jev - 2

mnohoznačnost práva v obecném pojmání –
výsledek:

- 1. vnitrostátní (národní) právo** – má každý stát reguluje vnitrostátní vztahy - uvnitř jednotlivých států: stát --- jednatel, jednotlivci (osoby) navzájem
- 2. mezinárodní právo**
reguluje mezinárodní vztahy (mezi státy)
- 3. právo Evropské unie**
reguluje vztahy k EU a uvnitř EU

1. právo vnitrostátní (národní)

Funkce práva ve státu

- VNITROSTÁTNÍ (ČESKÉ) PRÁVO
- pravidla určena: státu samotnému a jednotlivcům (subjektům)
- **SUBORDINAČNÍ CHARAKTER**

Stát A

```
graph TD; A[Stát A] --- B[Jednotlivec státu A];
```

**vnitrostátní
právo A**

Jednotlivec státu A

System českého práva

1. horizontální uspořádání:

- veřejné – soukromé – procesní
- odvětví

• 2. vertikální uspořádání (právní síla):

- ústavní pořádek (ústavní zákony, Listina)
- zákony
- nařízení vlády, vyhlášky ústředních orgánů
- vyhlášky územních orgánů

Vnitrostátní právo 1

subordinační povaha v rámci státu

vertikální hierarchizace: právní síla

ústavní pořádek (ústava, ústavní zákon,
Listina základních práv a svobod)

zákony

nařízení vlády

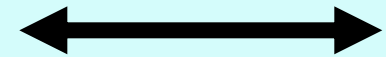
vyhlášky ministerstev

předpisy s omezenou místní působností

Vnitrostátní právo 2

horizontální členění: odvětví

právo veřejné

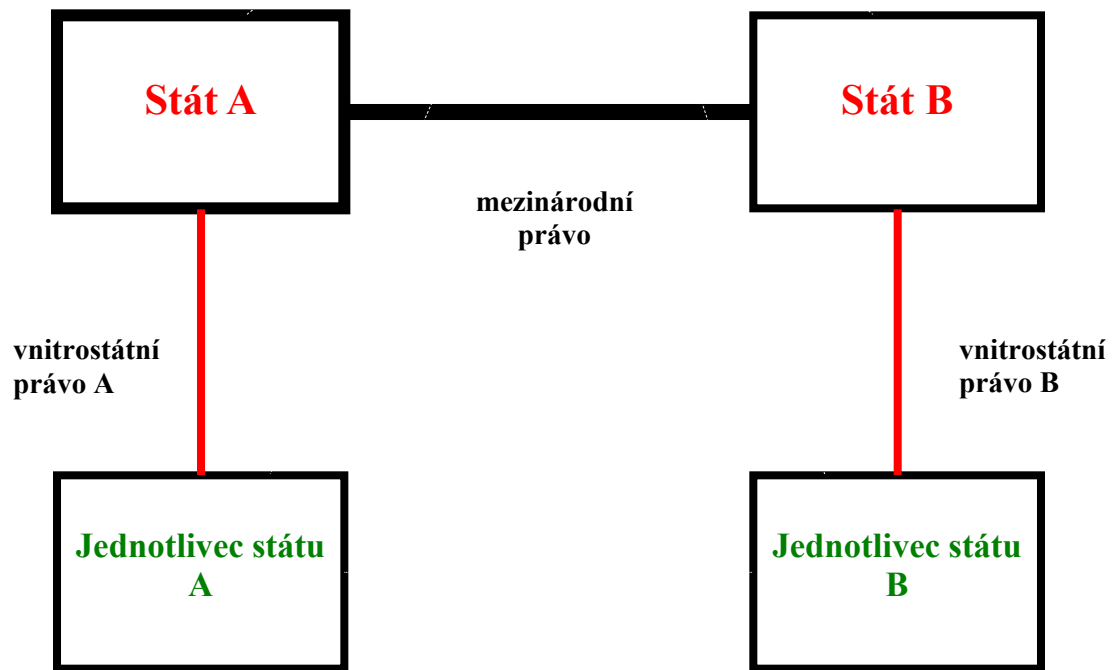
právo soukromé

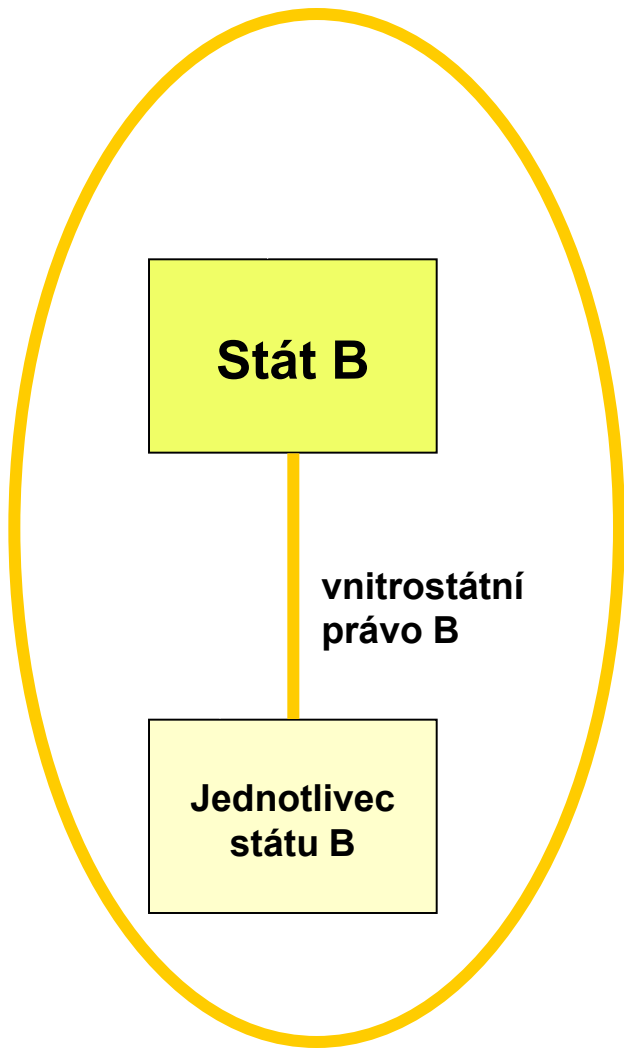
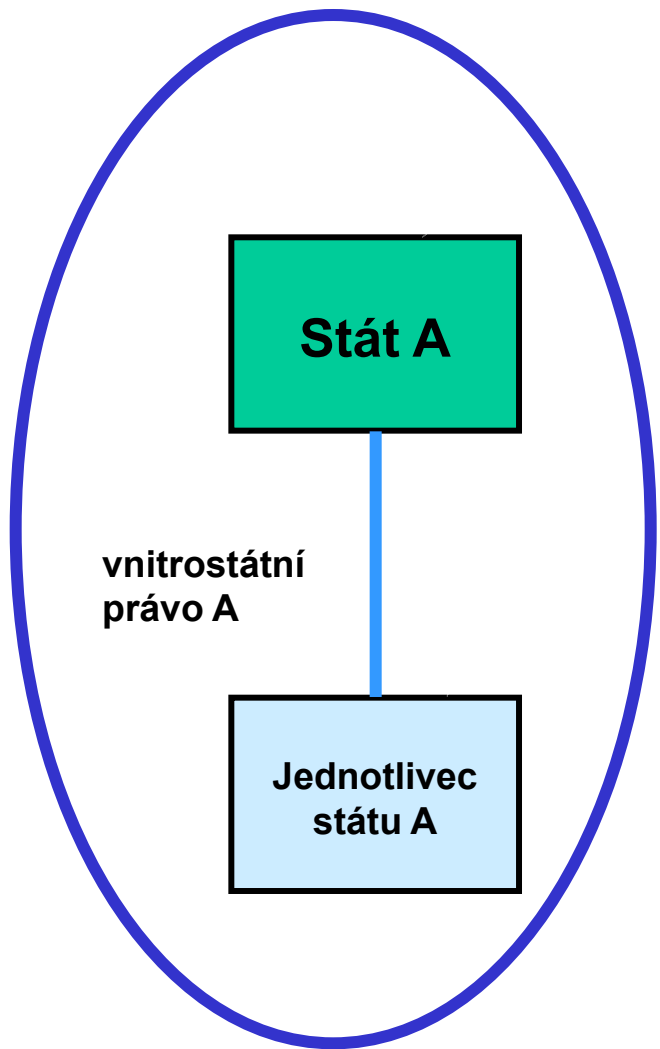
ostatní (procesní)

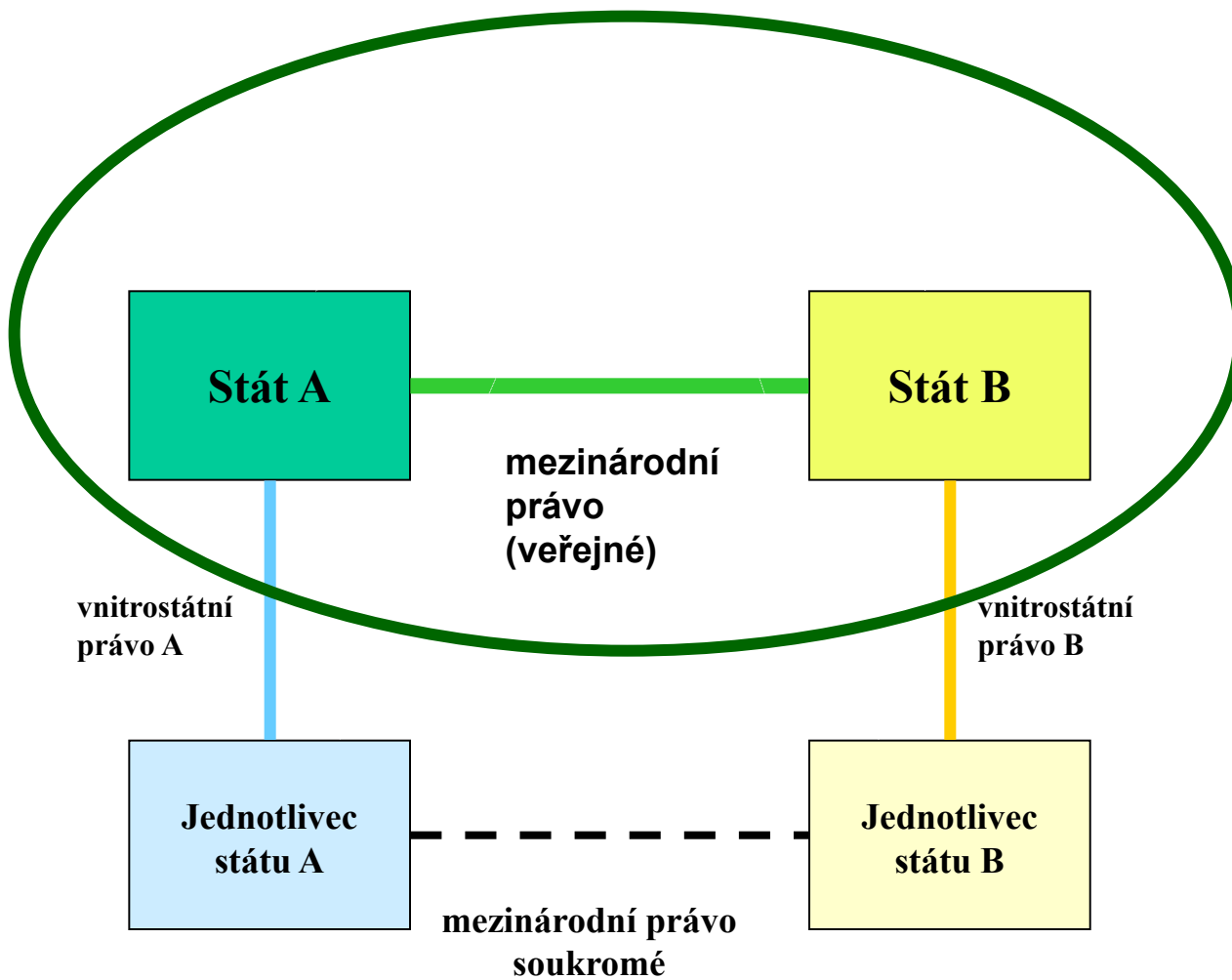
- **vynutitelnost práva:** centralizovaná (stát) - sankce

Prameny českého práva

- **právní normativní akt**
  - **ústavní zákon**
  - **zákon**
  - **vládní nařízení, vyhlášky**
  - **(mezinárodní smlouvy)**
- **normativní smlouva (kolektivní smlouva)**

2. Mezinárodní právo (veřejné)

jako velmi specifický
právní systém

Pojem (definice) MP

- souhrn **pravidel právně závazných**
- **i zde platí: pravidla stanovená a vynutitelná státy (modifikovaně)**
- pravidla upravující **vztahy mezi státy** a dalšími subjekty mezinárodních vztahů (např. mezinárodní organizace)
- **vnitrostátní právo**: pravidla **uvnitř státu**
- **mezinárodní právo**: pravidla **vně států**

Původ a vývoj MP

- terminologie: MP = MPV
- podmínky vzniku:
  - **národní a územní suverenita**
  - **nezávislost států** (po Vestfálském míru – 1648)

Účel mezinárodního práva

- **Účel mezinárodního práva:**
  - dříve: jen **fungování mezinárodního společenství**
  - dnes i jeho **pokrokový rozvoj**

Mezinárodní právo

- vztahy mezi státy + podobnými subjekty
- mezinárodní společenství
- *zásada svrchované rovnosti - suverenita*
- **koordinální charakter mezinárodního práva (nikoli subordinační!)**
- **NIKDO NENÍ NIKOMU PODŘÍZEN !**
- státy mezinárodní právo **vytvářejí**, mají ho **respektovat** a jeho respektování **vynucují**

Zvláštnosti mezinárodního práva

S h r n u t í :

- **Pro vnitrostátní právo je nadřazenou mocí stát.**
- **U mezinárodního práva nadřazená moc chybí.**

Státy jsou v MP tvůrci a adresáti norem.

Zcela decentralizovaný systém bez mocenského centra.

Zásada svrchované rovnosti

- **SVRCHOVANOST (SUVERENITA)**
  - nezávislost na jiné moci uvnitř i vně
  - přirozené vymezení
  - dobrovolné omezení (EU x kolonie)
  - územní výsost = výlučný výkon suverenity státu na svém území - výjimky
- **ROVNOST**
  - rovná práva, výjimky

Je mezinárodní právo právem?

- je vytvářeno státy
- má závazný charakter
- je vynutitelné státy (jiné pojetí a jiný charakter vynutitelnosti – nemusí být hned ozbrojené násilí)
- **je to právo, ale jiné povahy než právo vnitrostátní**
- **je zcela nezbytné pro fungování mezinárodního společenství**

Mezinárodní právo

mezinárodní právo veřejné

vztah mezinárodního a vnitrostátního práva:

***MEZINÁRODNÍ SMLOUVY ZASAHUJÍ DO
VNITROSTÁTNÍHO PRÁVA***

A UPRAVUJÍ I CHOVÁNÍ JEDNOTLIVCŮ

Ústava ČR: zejm. čl. 1 odst. 2, čl. 10

mezinárodní právo soukromé: odvětví
vnitrostátního práva

Přesahy mezinárodního práva do práva vnitrostátního

- **Mezinárodní smlouva** – vztahuje se na jednotlivce stejně jako zákon (viz Ústava ČR – čl. 10)
  - Evropská úmluva o lidských právech
  - obchod: Vídeňská úmluva o kupní smlouvě
- **Právní poměry ve státě jsou regulovány nejen právem vnitrostátním, ale i mezinárodním (a evropským – EU)**

3. Právo Evropské unie

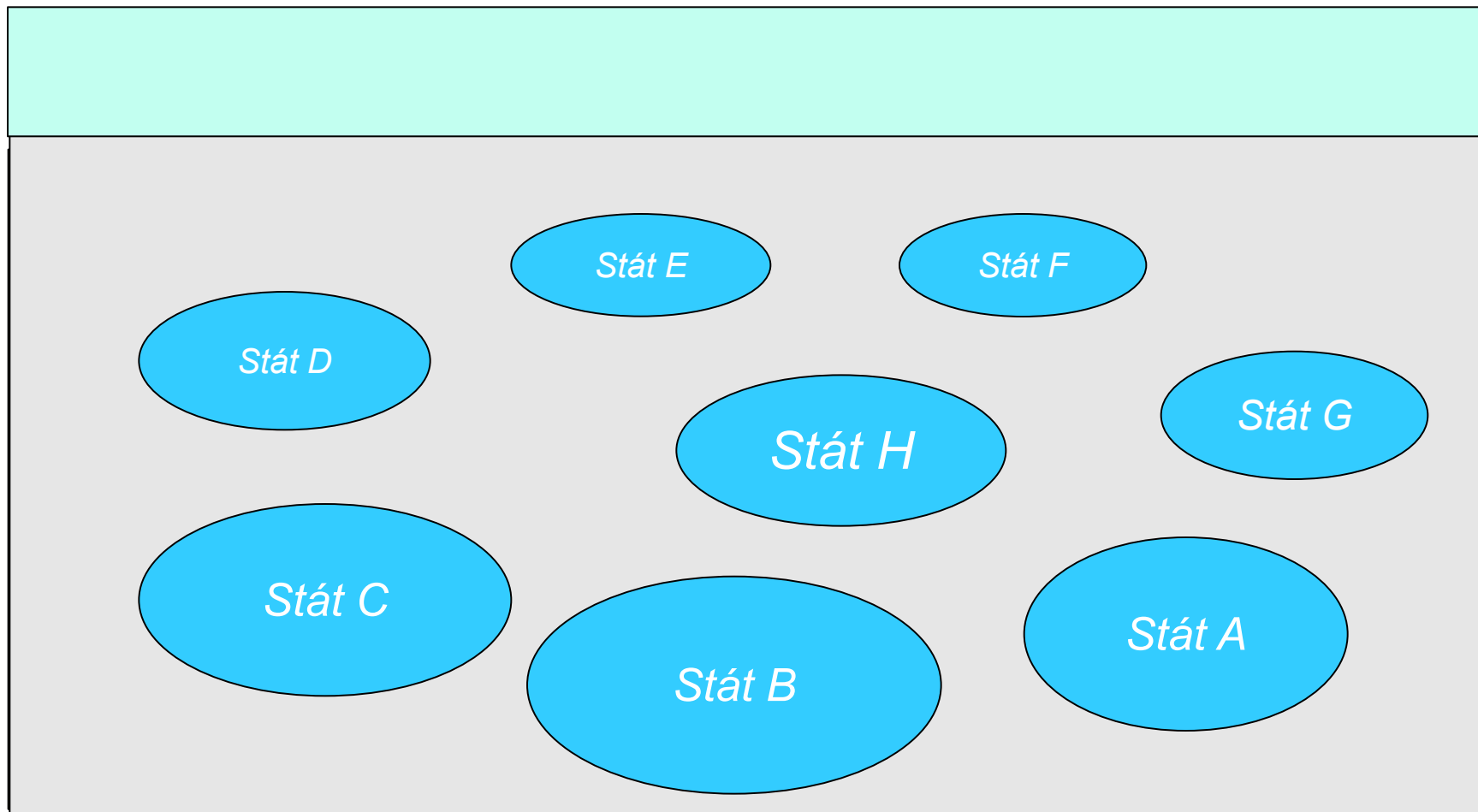
EU: ani mezinárodní společenství,
ani stát

Podstata Evropské unie

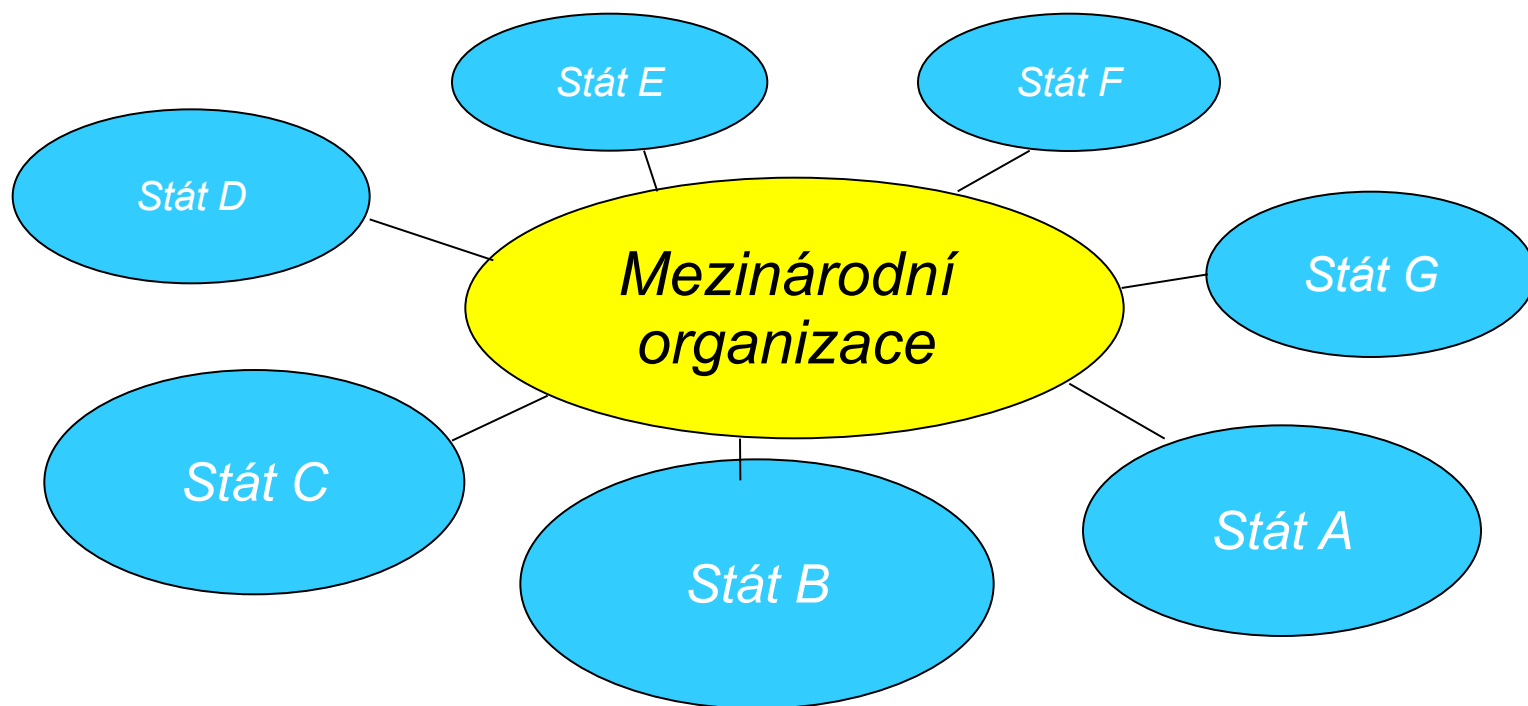
Členské státy přenesly na Unii výkon některých svých svrchovaných pravomocí (např. zákonodárnou)

Na základě mezinárodního práva
NEMOŽNÉ – bylo by to v rozporu se zásadou svrchované rovnosti

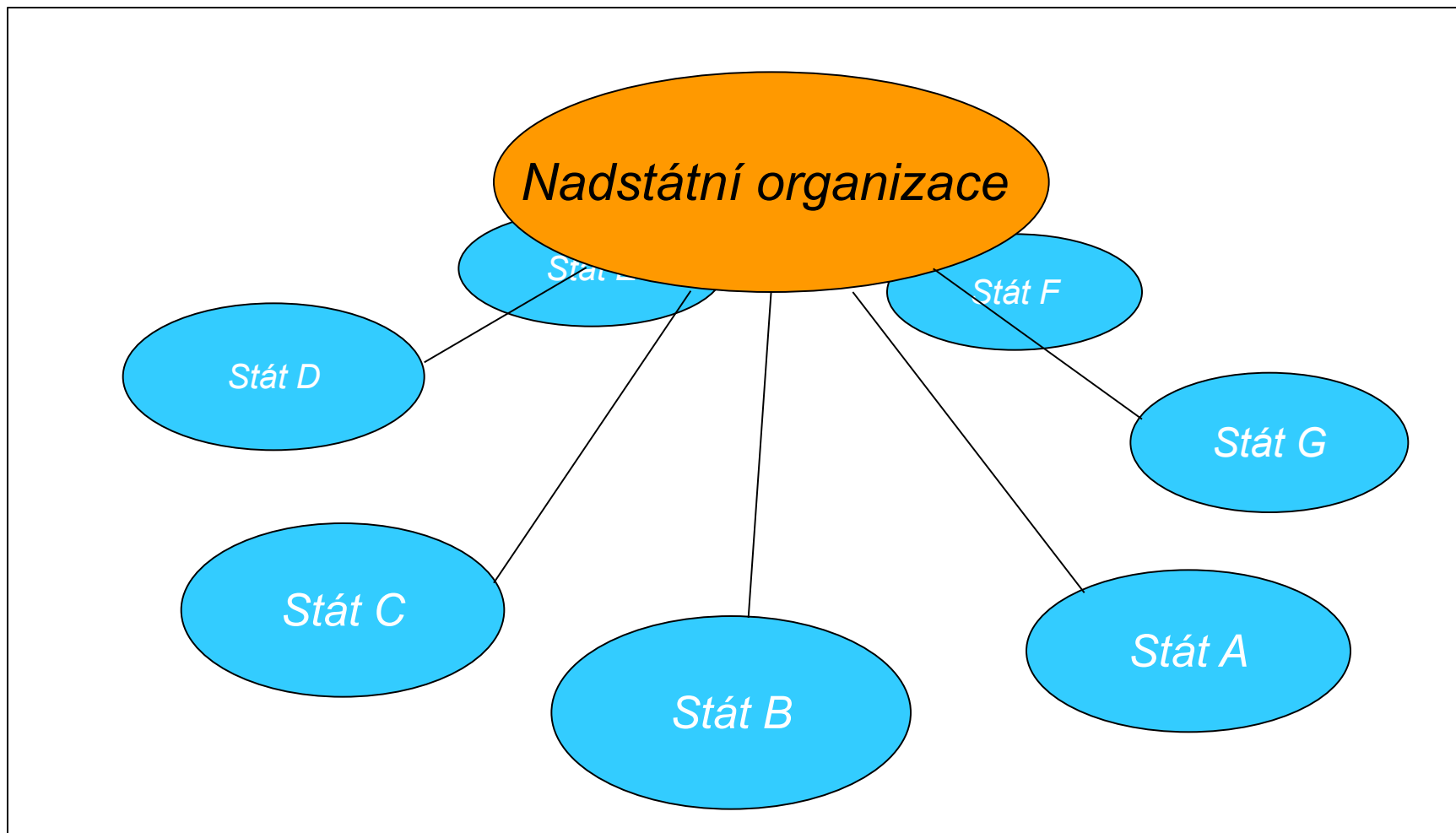
MP: Mezinárodní společenství stejná úroveň

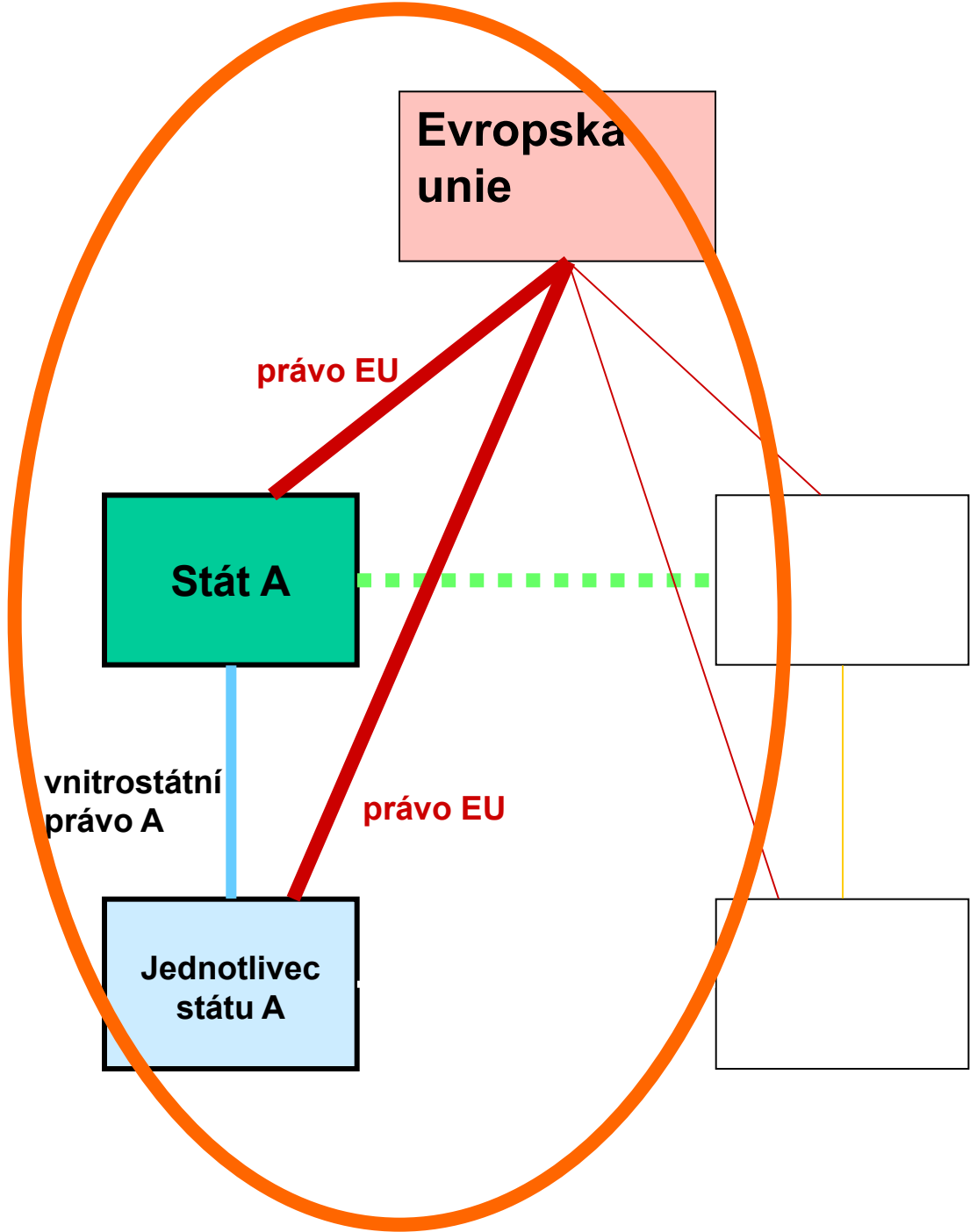

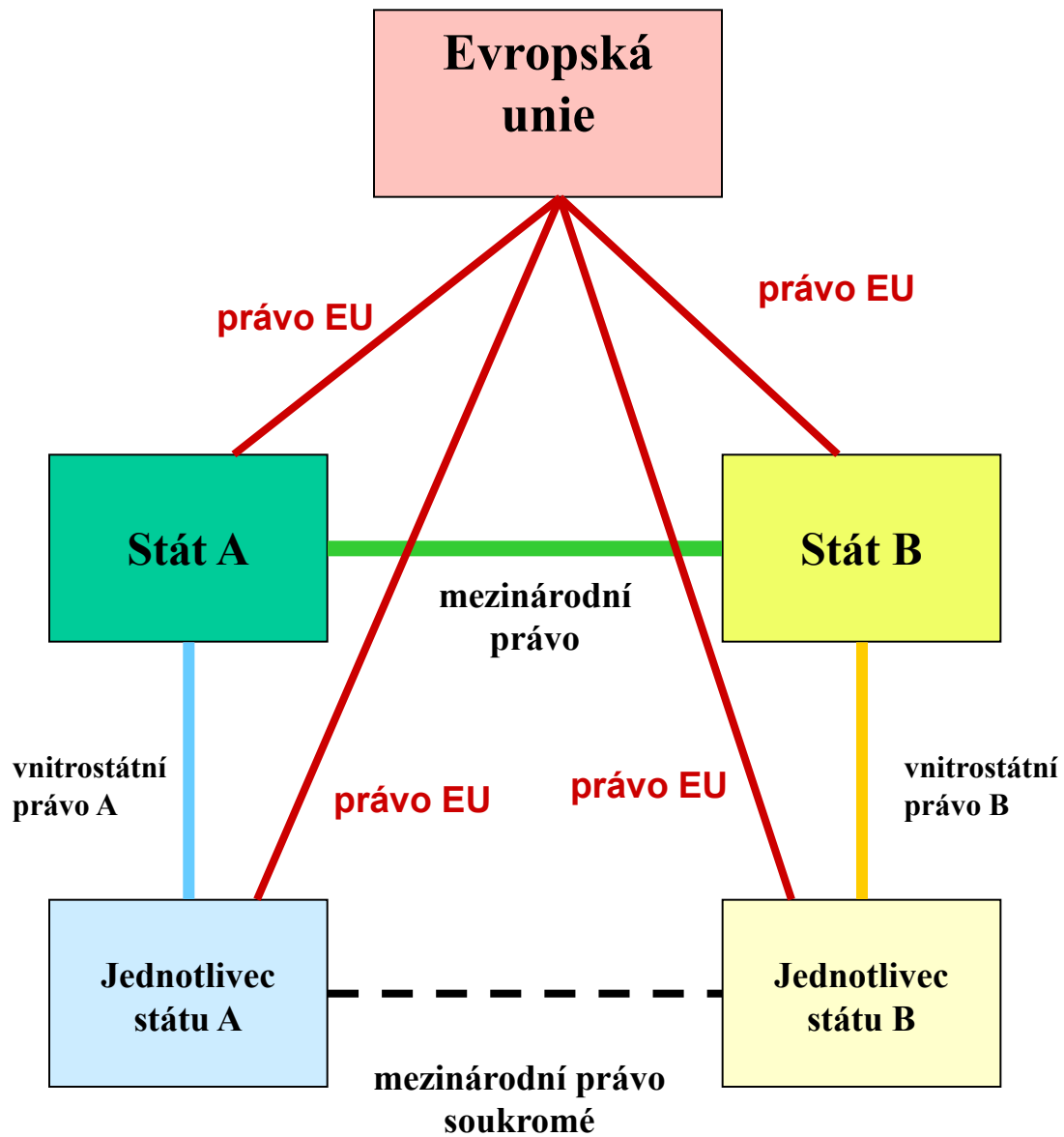
Mezinárodní organizace (běžná) stejná úroveň

Nadstátní organizace 2 úrovně

Právo Evropské unie

EU = zcela zvláštní mezinárodní organizace

členské státy podřízeny

neplatí zásada svrchované rovnosti

charakter ***subordinační***

upravuje vztahy mezi EU a členskými státy a
mezi EU a jednotlivci

není to mezinárodní právo

Funkce práva v EU

- **základní funkce práva: vnitřní uspořádání systému (řád)**
- **EU je samostatný systém**

- vlastní orgány s vlastní pravomocí
- vlastní aktivity
- finanční nezávislost

PROTO MUSÍ MÍT VLASTNÍ REGULACI (PRAVIDLA)
UVNITŘ I NAVENEK = PRÁVO EU

- předpisy (právo) – není to ani mezinárodní, ani vnitrostátní
- vlastní soudy

Funkce práva v EU - 2

Vlastní funkce práva EU:

- **1. výstavba EU** (institucionální struktura)
- **2. vztah k členským státům** (pravomoci)
- **3. úprava vlastní činnosti** (jednotlivé oblasti integrace a spolupráce)